

Monika Żak-Skalimowska

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Kompetencja twórcza a kompetencja metauczenia się studentów pedagogiki

Rozprawa doktorska została przygotowana pod kierunkiem dr hab. Janiny Uszyńskiej-Jarmoc, prof. UwB. Promotorem pomocniczym jest dr Beata Kunat.

Praca doktorska - dziedzina nauki: nauki społeczne, dyscyplina naukowa: pedagogika

Słowa kluczowe: twórczość, metauczenie się, kompetencja twórcza, kompetencja metauczenia się

Teoretyczne założenia pracy

Przedmiotem podejmowanych przeze mnie badań są dwie kategorie pedagogiczne, które obejmują różne zespoły cech, umiejętności i postaw studenta pedagogiki. Jedną z nich jest kreatywność, ujmowana jako cecha osobowości człowieka, która może być rozwijana dzięki podejmowaniu świadomych procesów samorealizacji (Szmidt, 2013; 2013a). Drugą kategorią jest metauczenie się, rozumiane jako wyraz świadomej, przejmującej kontrolę nad własnym procesem uczenia się kompetencji człowieka (Jackson, 2004; Uszyńska-Jarmoc, 2010, 2013, 2015). Rozumienie twórczości w niniejszej pracy doktorskiej wynika z przyjęcia personologicznego, egalitarnego sposobu ujmowania tego pojęcia. Dlatego też, w pracy przyjęto zamienne stosowanie terminu *twórczość* oraz *kreatywność* (Nęcka, 2012). Kategorie *twórczość* oraz *metauczenie się* w niniejszych badaniach analizowano w aspekcie kompetencji człowieka. W pracy doktorskiej przyjęto, że kompetencja to kompozycja „wiedzy, sprawności, rozumienia oraz pragnienia”, natomiast jej strukturę tworzą „umiejętność adekwatnego zachowania się, świadomość potrzeby i skutków zachowania, przyjęcie odpowiedzialności za jego skutki” (Czerepaniak-Walczak, 1994, s. 134, 137). W nawiązaniu do przyjętej definicji kompetencji, a także analizy literatury z zakresu twórczości i metauczenia się, założono, że rozwijanie kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się dotyczy świadomego zdobywania wiedzy (naukowej i potocznej), umiejętności organizowania własnego procesu twórczego i procesu uczenia się, kształtowania własnej postawy wobec uczenia się oraz wobec procesu tworzenia, a także przyjmowania odpowiedzialności za rozwój tych kompetencji. Zdobywanie kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się jest szczególnie istotnym

procesem w perspektywie rozwoju studentów pedagogiki i przygotowania się do samodzielnego planowania i kierowania rozwojem zawodowym w przyszłości. W pracy doktorskiej założono, zgodnie z konstruktywistycznym sposobem rozumienia procesu uczenia się, że każda osoba samodzielnie i aktywnie konstruuje i rekonstruuje wiedzę w toku zdobywanych doświadczeń. Przyjęto, że uczenie się, a więc i zdobywanie kompetencji, jest procesem osobistego tworzenia znaczeń na podstawie zdobywanych doświadczeń osadzonych w danym kontekście społeczno-kulturowym.

Metodologiczne podstawy badań własnych

W pracy badawczej wyróżniono trzy rodzaje celów: teoretyczny, poznawczy i praktyczny. Pierwszym celem było opracowanie teoretycznego modelu kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się, a następnie ich weryfikacja empiryczna. Natomiast głównym celem poznawczym było poznanie związku między kompetencją twórczą a kompetencją metauczenia się studentów pedagogiki, a także określenie korelacji między poszczególnymi komponentami tych kompetencji. Cel praktyczny dotyczył przygotowania koncepcji programu rozwijania kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się studentów pedagogiki.

W pracy doktorskiej podjęto próbę empirycznej weryfikacji opracowanego teoretycznego modelu kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się studentów pedagogiki. W przeprowadzonych badaniach wykorzystano między innymi autorskie kwestionariusze, sprawdzające poziom poszczególnych komponentów kompetencji twórczej oraz kompetencji metauczenia się, których rzetelność została zweryfikowana za pomocą odpowiednich statystyk. Tworząc własne narzędzia badań sformułowano stwierdzenia, które nawiązywały do zasygnalizowanych obszarów kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się, wyłonionych na podstawie przyjętej definicji kompetencji według Czerepaniak-Walczak (1994). Analizie poddano wszystkie składniki tych dwóch kategorii w celu poszukiwania związku, bądź braku relacji pomiędzy nimi. Analiza literatury z zakresu twórczości i metauczenia się pozwoliła na wyodrębnienie szczegółowych komponentów kompetencji, które także stanowiły przedmiot badań opisywanych w ramach pracy badawczej. W przeprowadzonych badaniach zwrócono szczególną uwagę na komponenty kompetencji takie jak: wiedza, umiejętności, postawa oraz odpowiedzialność.

W badaniu wzięło udział 648 osób, byli to studenci pierwszego roku pedagogiki. Badania zostały przeprowadzone na Uniwersytecie w Białymstoku, Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim, Uniwersytecie Warszawskim, Uniwersytecie Gdańskim, Uniwersytecie Jagiellońskim i na Uniwersytecie Wrocławskim. Osoby badane studiowały na pierwszym roku

następujących specjalności: *Pedagogika Przedszkolna i Wczesnoszkolna, Resocjalizacja, Animacja społeczno-kulturowa, Andragogika, Pedagogika Specjalna, Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną, Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, Edukacja dorosłych i marketing społeczny, Poradnictwo i pomoc psychopedagogiczna, Pedagogika wielokulturowa z interwencją społeczną, Edukacja i opieka nad małym dzieckiem, Terapia i wspomaganie rozwoju, Edukacja artystyczna.*

W pracy sformułowano następujący problem główny: Jaki jest związek między kompetencją twórczą a kompetencją metauczenia się studentów pedagogiki? Rozwiązanie tego problemu badawczego umożliwiło przeprowadzenie dokładnej analizy związków występujących między dwiema kompetencjami oraz ich poszczególnymi komponentami. Analiza wyników badań miała charakter wieloetapowy. Badania rozpoczęto od określenia poziomu wiedzy o twórczości studentów pedagogiki przy wykorzystaniu autorskiego narzędzia *Moja wiedza o twórczości i kreatywności*. Następnie podjęto próbę określenia, jakimi cechami osobowości twórczej charakteryzują się studenci pedagogiki na podstawie analizy wyników uzyskanych dzięki zastosowaniu autorskiej *Skali samooceny cech osobowości*. Oba narzędzia zostały opracowane przez autorkę niniejszej pracy. W przeprowadzonych badaniach wykorzystano także Kwestionariusz twórczego zachowania KANH – I (Popek, 2010) w celu sprawdzenia, jaki jest poziom postawy twórczej i odtwórczej osób badanych. Analiza statystyczna w pierwszym etapie badań zmierzała w kierunku określenia, jakie cechy osobowościowe i poznawcze charakteryzują studentów pedagogiki. Na podstawie uzyskanych wyników badań przeprowadzonych przy wykorzystaniu następujących narzędzi: *test Moja wiedza o kreatywności i twórczości, Skala samooceny cech osobowości* oraz Kwestionariusz twórczego zachowania KANH-I, a także na podstawie dokonanego procesu operacjonalizacji pojęcia kompetencja twórcza, przeprowadzono analizę czynnikową uwzględniającą odpowiednio statystycznie wybrane i wyselekcjonowane wyniki charakteryzujące poszczególne komponenty kompetencji twórczej. Dzięki temu możliwe było opracowanie kwestionariusza *Moja kompetencja twórcza*, który uwzględniał jedynie te stwierdzenia, które charakteryzowały spójną wewnętrzną strukturę kompetencji twórczej. W oparciu o stworzone narzędzie dokonano analizy poziomu kompetencji twórczej studentów pedagogiki. Kolejnym etapem badań była charakterystyka poszczególnych komponentów kompetencji metauczenia się studentów pedagogiki przy wykorzystaniu narzędzia *Mój system uczenia się* (Uszyńska-Jarmoc, Żak-Skalimowska, 2016). W celu analizy wyodrębnionych zmiennych i ich wymiarów zastosowano różne metody analizy danych z wykorzystaniem pakietów statystycznych: Microsoft Exel oraz IBM SPSS Statistics 25. Analiza danych empirycznych dotyczyła

zastosowania odpowiednich statystyk w poszczególnych etapach badawczych. Są to między innymi: eksploracyjna analiza czynnikowa metodą składowych głównych, analiza rzetelności skali (metoda Alfa Cronbacha), statystyka t-Studenta, test U Manna-Whitneya, jednoczynnikowa analiza wariancji ANOVA, współczynniki korelacji r-Pearsona.

Podczas prowadzonych badań hipotetycznie założono, że istnieje związek między kompetencją twórczą a kompetencją metauczenia się studentów pedagogiki. Przypuszczenie to wynika z analizy dotychczasowych badań nad metauczeniem się oraz twórczością człowieka. Naukowcy zajmujący się tematyką metauczenia się podtrzymują stanowisko, że w procesie zdobywania wiedzy niezwykle istotna jest zróżnicowana aktywność człowieka, w tym również aktywność twórcza. Dotychczasowe badania wskazują na występowanie związków między wybranymi obszarami twórczości i wybranymi aspektami metauczenia się (na przykład: Beghetto, 2006, 2016; Davidson, Sternberg, 1998; Nixon, 2013; Robinson, 2007; Żyła, 2003). Jednakże w literaturze pedagogicznej brakuje badań ukazujących związek między twórczością i metauczeniem się, które są ujęte w szerszej perspektywie, a mianowicie w kategoriach kompetencji.

Główne wyniki badań oraz wnioski końcowe

Przeprowadzone badania pozwoliły określić, że istnieje dodatni, istotny statystycznie związek o umiarkowanej sile między kompetencją twórczą oraz kompetencją metauczenia się studentów pedagogiki. Poszczególne wymiary kompetencji twórczej oraz kompetencji metauczenia się pozostają we wzajemnych, istotnych statystycznie korelacjach ($r = 0,47$; $p < 0,01$). Oznacza to, że poszczególne komponenty obydwu kompetencji mają istotne znaczenie w procesie ich zdobywania. Ponadto, badania wskazują, że istnieją istotne statystycznie związki pomiędzy wszystkimi komponentami kompetencji twórczej a komponentami kompetencji metauczenia się. Istotne statystycznie związki o umiarkowanej sile występują między poziomem umiejętności myślenia i działania w sposób twórczy oraz odpowiedzialnością i umiejętnością organizacji własnego procesu twórczego a kompetencją metauczenia się. Związki o umiarkowanej sile i dodatnim kierunku zauważono również między umiejętnością organizowania własnego procesu uczenia się a kompetencją twórczą, a także między poziomem wiedzy o uczeniu się człowieka i kompetencją twórczą. Występujące związki potwierdzają teoretyczne założenia prowadzonych badań, w których przyjęto, że kształtowanie kompetencji metauczenia się jest także procesem twórczym.

Na podstawie przeprowadzonych badań, można stwierdzić, że kreatywność studentów ma duże znaczenie w procesie świadomego organizowania przez nich nauki w trakcie studiów.

Dotyczy to nie tylko zdolności do wymyślania niestandardowych koncepcji własnego rozwoju (szeroko rozumianej), ale również integracji osób uczących się. Klimat sprzyjający tworzeniu może także zachęcić do konstruowania wiedzy przez studentów, zarówno podczas pracy indywidualnej, jak i grupowej. Występujące zależności między komponentami kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się sugerują, że proces twórczy może być świadomie planowany i kierowany przez uczniów w perspektywie zdobywania umiejętności metauczenia się. Natomiast tworzenie własnej, oryginalnej koncepcji metauczenia się (indywidualnej, lub kreowanej we wspólnocie z innymi) może być definiowane jako wyraz twórczości studentów. Można więc stwierdzić, że zdobywanie kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się studentów pedagogiki jest fundamentalnym procesem dla zdobywania pozostałych kompetencji. Analiza badań przedstawiona w pracy doktorskiej wskazuje, że studenci pedagogiki rozpoczynający studia charakteryzują się niskim poziomem kompetencji twórczej i kompetencji metauczenia się. Wyniki te świadczą o dużej potrzebie refleksyjnego i świadomego zdobywania tych kompetencji już od pierwszego roku studiów.

Bibliografia

- Beghetto, R. A. (2006). Creative self-efficacy: Correlates in middle and secondary students. *Creativity Research Journal*, 18, 447–457.
- Beghetto, R. A. (2016). Creative learning: A fresh look. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, 15, 1–18.
- Czerepaniak-Walczak, M. (1994). *Między dostosowaniem a zmianą. Elementy emancypacyjnej teorii edukacji*. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Davidson, J. E., Sternberg, R. (1998). Smart problem solving: How metacognition helps. W: D. J. Hacker, A. C. Graesser, J. Dunlosky (red.), *Metacognition in educational theory and practice* (s. 47–69). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Jackson, N. (2004). Developing the concept of metalearning. *Innovations in Education and Teaching International*, 41(4), 391–403.
- Kaufman, J. C., Beghetto, R. A. (2013). In praise of Clark Kent: Creative metacognition and the importance of teaching kids when (not) to be creative. *Roeper Review*, 35, 155–165.
- Nęcka, E. (2012). *Psychologia twórczości*. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Popek, S. (2010). *Kwestionariusz twórczego zachowania KANH*. Wydanie II poprawione. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.

- Robinson, S. (2007). *An Autobiography of the Creative Writing Experience: How Metacognition in the Five Meta-Learning Domains Informs Creative Writing*. (https://dspace.ucalgary.ca/bitstream/handle/1880/46351/SRobinson_PhD_2007pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y – dostęp: 17.03.2020).
- Szmidt, K. J. (2013). *Pedagogika twórczości*. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Szmidt, K. J. (2013a). *Trening kreatywności. Podręcznik dla pedagogów, psychologów i trenerów grupowych*. Gliwice: Wydawnictwo Helion.
- Uszyńska-Jarmoc, J. (2010). Metauczenie się dzieci w młodszym wieku szkolnym. W: E. Jaszczyszyn, J. Szada-Borzyszkowska (red.), *Edukacja dziecka – mity i fakty* (s. 63–75). Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana.
- Uszyńska-Jarmoc, J. (2015). Poziom samooceny kompetencji metauczenia się i jej wymiarów a osiągnięcia szkolne uczniów klas pierwszych liceum. W: J. Uszyńska-Jarmoc, M. Bilewicz (red.), *Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży. Teoria i badania* (s. 141–161). Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Uszyńska-Jarmoc, J. (2013). Kompetencja uczenia się. W: J. Uszyńska-Jarmoc, B. Dudel, M. Głowska-Soldatow (red.), *Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w procesie edukacji wczesnoszkolnej* (s. 41–56). Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana.
- Uszyńska-Jarmoc, J., Żak-Skalimowska, M. (2016). *Mój system uczenia się* (nieopublikowana praca).
- Żyła, K. (2003). Czy pamięć pomaga w twórczym myśleniu? W: K. J. Szmidt (red.), *Dydaktyka twórczości. Koncepcje – problemy – rozwiązania* (s. 193–206). Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.

Monika Żak-Skalimowska

Monika Żak-Skalimowska

DOCTORAL DISSERTATION SUMMARY

Creative Competence vs Metalearning Competence of Pedagogy Students

The doctoral dissertation was prepared under the supervision of dr hab. Janina Uszyńska-Jarmoc, professor of the University of Białystok. Auxiliary supervisor: dr Beata Kunat.

Doctoral work – scientific field: social sciences, scientific discipline: pedagogy

Key words: creativity, metalearning, creative competence, metalearning competence

Theoretical assumptions of the work

The subject of my research is two pedagogical categories including different sets of traits, skills and attitudes of pedagogy students. One of the categories is creativity understood as a human personality trait which can be developed in the process of conscious self-actualization (Szmidt, 2013; 2013a). Another one is metalearning understood as an expression of conscious human competence of controlling one's own learning process (Jackson, 2004; Uszyńska-Jarmoc, 2010, 2013, 2015). The perception of creativity adopted in this doctoral dissertation is the result of a personological, egalitarian approach to this concept. Therefore, the terms *creation* and *creativity* are used interchangeably in the work (Nęcka, 2012). In this study, the categories of *creativity* and *metalearning* were analyzed with regard to human competence. Competence is defined in the doctoral work as a combination of "knowledge, ability, comprehension and desire", and its structure includes "the ability to behave properly, the awareness of the need and effects of one's behavior, and assuming the responsibility for its effects" (Czerepaniak-Walczak, 1994, s. 134, 137). With reference to the adopted definition of competence and the analysis of literature on creativity and metalearning, it was assumed that the development of creative competence and metalearning competence involves conscious acquisition of knowledge (both scientific and common knowledge), the ability to organize one's creative process and learning process, the development of one's attitude to learning to the process of creation, and assuming the responsibility for the development of these competences. The process of gaining creative and metalearning competences is especially important with regard to pedagogy students' development and preparation to autonomous planning and management of their professional development in the future. In accordance with the constructivist understanding of the learning process, it was assumed in the doctoral dissertation that each person constructs and reconstructs knowledge independently and actively as part of gaining

experience. It was assumed that learning – and thus, gaining competences – is a process of personally creating meanings on the basis of experiences grounded in the socio-cultural context.

Methodological background of the author's original research

The research work had three different aims: theoretical, cognitive and practical. The first aim was to develop the theoretical models of creative competence and metalearning competence and to verify them empirically. The main cognitive aim was to discover the potential relationship between pedagogy students' creative competence and metalearning competence and to identify the correlations between specific components of these competences. The practical aim was to prepare the concept of the program of development of pedagogy students' creative competence and metalearning competence.

The doctoral dissertation involved an attempt to verify empirically the developed theoretical model of pedagogy students' creative competence and metalearning competence. The instruments used in the research included i.a., original questionnaires to check the level of particular components of creative competence and metalearning competence, whose reliability was verified with relevant statistics. When preparing the original instruments, the author formulated statements that referred to the indicated areas of creative competence and metalearning competence identified on the basis of the adopted definition of competence proposed by Czerepaniak-Walczak (1994). All the components of the two categories were analyzed so as to find a relationship or a lack of relationship between them. The analysis of literature on creativity and metalearning allowed to identify specific components of the competences, which were also the object of the research described in the work. The research focused on competence components such as knowledge, skills, attitude and responsibility.

The diagnostic poll method was applied in the research, and thus, the quantitative strategy was adopted. The participants were 648 first-year students of pedagogy. The research was carried out at the University of Białystok, University of Warmia and Mazury, University of Warsaw, University of Gdańsk, Jagiellonian University and University of Wrocław. The participants were first year students of the following specializations: *Early education, Revalidation pedagogy, Socio-cultural animation, Andragogy, Special needs pedagogy, Education and rehabilitation for people with intellectual disabilities, Childcare and social pedagogy, Adult education and social marketing, Counselling and psychopedagogic assistance, Cross-cultural education with social intervention, Young children education and care, Therapy and development support, and Artistic education.*

The main problem formulated in the work was: What is the relationship between the creative competence and metalearning competence of pedagogy students? To solve this research problem, detailed analysis of relationships between the two competences and their particular components was performed. The analysis of research results included many stages. The study began with the determination of the level of pedagogy students' knowledge on creativity using an original instrument *My Knowledge on Creation and Creativity [Moja wiedza o twórczości i kreatywności]*. It was followed by an attempt to determine the pedagogy students' traits of creative personality through the analysis of the results obtained in the original *Self-evaluation Personality Traits Scale [Skala samooceny cech osobowości]*. Both instruments were developed by the author of this work. Another instrument used in the research was the *Creative Behaviour Questionnaire CANH – I [Kwestionariusz twórczego zachowania KANH]* (Popek, 2010), which allowed to check the level of the participants' creative and imitative attitude. In the first stage of the study, the aim of the statistical analysis was to find out the personality and cognitive traits of pedagogy students. On the basis of the results obtained using instruments such as *My Knowledge on Creation and Creativity*, *Self-evaluation Personality Traits Scale* and *Creative Behaviour Questionnaire CANH – I*, as well as the process of operationalization of the 'creative competence' concept, factor analysis was carried out of the relevant statistically selected results concerning particular components of creative competence. This allowed to develop the questionnaire *My Creative Competence [Moja kompetencja twórcza]*, which only included the statements that made an internally coherent structure of creative competence. The level of pedagogy students' creative competence was analyzed on the basis of the prepared instrument. Another stage of the research was the characterization of particular components of metalearning competence of pedagogy students using the instrument *My system of learning [Mój system uczenia się]* (Uszyńska-Jarmoc, Żak-Skalimowska, 2016). In order to analyze the identified variables and their dimensions, various methods of data analysis were applied with the use of statistical packages: Microsoft Excel and IBM SPSS Statistics 25. The analysis of empirical data referred to the use of relevant statistics in particular research stages. These are i.a.: exploratory factor analysis with the Principal Component Analysis method, the analysis of scale reliability (Cronbach' alpha), t-Student statistics, Mann-Whitney U test, ANOVA, and Pearson's r correlation coefficients.

In the research it was hypothetically assumed that there is a relationship between the creative competence and metalearning competence of pedagogy students. This presupposition results from the analysis of previous studies on metalearning and human creativity. Researchers who study the subject of metalearning maintain that varied human activity, including creative

activity, is extremely important in the process of acquiring knowledge. Previous research results point to the existence of relationships between selected areas of creativity and selected aspects of metalearning (for example: Beghetto, 2006, 2016; Davidson, Sternberg, 1998; Nixon, 2013; Robinson, 2007; Żyła, 2003). However, in pedagogical literature there are no studies to prove the relationship between creativity and metalearning approached from the broader perspective of competences.

Main research results and final conclusions

The conducted research showed that there is a positive, moderate, statistically significant relationship between pedagogy students' creative competence and metalearning competence. There are mutual, statistically significant correlations between particular dimensions of creative competence and metalearning competence ($r = 0.47$; $p < 0.01$). It means that particular components of both competences are significant in the process of their acquisition. In addition, research results show that there are statistically significant relationships between all the components of creative competence and components of metalearning competence. Moderate statistically significant relationships occur between the level of thinking ability and the ability to act creatively and between the responsibility and the ability to organize one's own creative process and metalearning competence. Moderate positive relationships were also observed between the ability of organizing one's own learning process and creative competence, as well as between the level of knowledge about human learning and creative competence. The identified relationships confirm the theoretical assumptions of the research, i.e., that the development of metalearning competence is also a creative process.

On the basis of the conducted research it can be concluded that students' creativity is very important in the process of consciously organizing their learning as part of university education. It does not only refer to the ability to invent non-standard broadly understood concepts of their own development but also to the integration of learners. The atmosphere conducive to creation may also promote students' construction of knowledge, both during individual and group work. The relationships between the components of creative competence and metalearning competence suggest that the creative process may be consciously planned and managed by students as part of gaining metalearning skills. As for the creation of students' own original concept of metalearning (individual or created in cooperation with others), it may be defined as an expression of their creativity. It can be said, then, that the process of gaining creative competence and metalearning competence by pedagogy students is fundamental for

gaining other competences. The analysis of research results presented in the doctoral dissertation shows that pedagogy students who are just beginning their university education have a low level of creative competence and metalearning competence. These results prove there is a high need for reflective and conscious acquisition of these competences even in the first year of study.

Bibliography

- Beghetto, R. A. (2006). Creative self-efficacy: Correlates in middle and secondary students. *Creativity Research Journal*, 18, 447–457.
- Beghetto, R. A. (2016). Creative learning: A fresh look. *Journal of Cognitive Education and Psychology*, 15, 1–18.
- Czerepaniak-Walczak, M. (1994). *Między dostosowaniem a zmianą. Elementy emancypacyjnej teorii edukacji*. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Davidson, J. E., Sternberg, R. (1998). Smart problem solving: How metacognition helps. W: D. J. Hacker, A. C. Graesser, J. Dunlosky (red.), *Metacognition in educational theory and practice* (s. 47–69). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Jackson, N. (2004). Developing the concept of metalearning. *Innovations in Education and Teaching International*, 41(4), 391–403.
- Kaufman, J. C., Beghetto, R. A. (2013). In praise of Clark Kent: Creative metacognition and the importance of teaching kids when (not) to be creative. *Roeper Review*, 35, 155–165.
- Nęcka, E. (2012). *Psychologia twórczości*. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Popek, S. (2010). *Kwestionariusz twórczego zachowania KANH*. Wydanie II poprawione. Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Robinson, S. (2007). *An Autobiography of the Creative Writing Experience: How Metacognition in the Five Meta-Learning Domains Informs Creative Writing*. (https://dspace.ucalgary.ca/bitstream/handle/1880/46351/SRobinson_PhD_2007pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y – dostęp: 17.03.2020).
- Szmidt, K. J. (2013). *Pedagogika twórczości*. Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Szmidt, K. J. (2013a). *Trening kreatywności. Podręcznik dla pedagogów, psychologów i trenerów grupowych*. Gliwice: Wydawnictwo Helion.
- Uszyńska-Jarmoc, J. (2010). Metauczenie się dzieci w młodszym wieku szkolnym. W: E. Jaszczyszyn, J. Szada-Borzyszkowska (red.), *Edukacja dziecka – mity i fakty* (s. 63–75). Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana.
- Uszyńska-Jarmoc, J. (2015). Poziom samooceny kompetencji metauczenia się i jej wymiarów a osiągnięcia szkolne uczniów klas pierwszych liceum. W: J. Uszyńska-Jarmoc,

- M. Bilewicz (red.), *Kompetencje kluczowe dzieci i młodzieży. Teoria i badania* (s. 141–161). Warszawa: Wydawnictwo Akademickie Żak.
- Uszyńska-Jarmoc, J. (2013). Kompetencja uczenia się. W: J. Uszyńska-Jarmoc, B. Dudel, M. Głoskowska-Sołdatow (red.), *Rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów w procesie edukacji wczesnoszkolnej* (s. 41–56). Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana.
- Uszyńska-Jarmoc, J., Żak-Skalimowska, M. (2016). *Mój system uczenia się* (nieopublikowana praca).
- Żyła, K. (2003). Czy pamięć pomaga w twórczym myśleniu? W: K. J. Szmidt (red.), *Dydaktyka twórczości. Koncepcje – problemy – rozwiązania* (s. 193–206). Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”.

Monika Żak-Skalimowska